

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 108g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a
articolelor 74 alin. (1) și 78 alin. (1) din Codul familiei
(obligația de întreținere a copiilor de către părinți [nr.2])

CHIȘINĂU
24 octombrie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 10 mai 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 24 octombrie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „copii majori inapți de muncă care necesită sprijin material” conținut în articolele 74 alin. (1) și 78 alin. (1) din Codul familiei, ridicată de dl avocat Sergiu Coptu, în interesele dlui Ilia Priluțchi, în dosarul nr. 2-18067/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Natalia Mămăligă de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 11 august 2022, dl Ilia Priluțchi și-a acționat în judecată tatăl, dl Vadim Priluțchi, solicitând încasarea pensiei de întreținere în sumă de 4000 de lei până la absolvirea Centrului de Excelență în Viticultură și Vinificație. În motivarea acțiunii, acesta a menționat că după împlinirea vârstei de 18 ani, tatăl său a încetat să-i achite pensia de întreținere de care a beneficiat după divorțul părinților. Acest fapt l-a plasat într-o situație financiară dificilă, iar în viitor îl poate determina să renunțe la studiile cu frecvență la zi, pentru a putea face față necesităților.

4. În cadrul examinării cauzei, dl avocat Sergiu Coptu a ridicat, în interesele dlui Ilia Priluțchi, excepția de neconstituționalitate a textului „copii majori inapți de muncă care necesită sprijin material” conținut în articolele 74 alin. (1) și 78 alin. (1) din Codul familiei.

5. Printr-o încheiere din 23 aprilie 2024, judecătoria cazului de la Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 35 Dreptul la învățătură

„(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare.

[...]”

7. Prevederile relevante ale Codului familiei, adoptat prin Legea nr. 1316 din 26 octombrie 2000, sunt următoarele:

Articolul 74 Obligația părinților de a-și întreține copiii

„(1) Părinții sunt obligați să-și întrețină copiii minori și **copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.**

(2) Modul de plată a pensiei de întreținere se determină în baza unui contract încheiat între părinți sau între părinți și copilul major inapt de muncă.

(3) Dacă lipsește un atare contract și părinții nu participă la întreținerea copiilor, pensia de întreținere se încasează pe cale judecătorească, la cererea unuia dintre părinți, a tutorelui copilului sau a autorității tutelare teritoriale.”

Articolul 78 Dreptul copiilor majori inapți de muncă la pensie de întreținere

„1) Părinții sunt obligați să-și întrețină **copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material:**

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul sesizării susține că legislatorul trebuia să reglementeze obligația părinților de a-și întreține copiii majori care continuă studiile în instituții de învățământ de zi, până la absolvirea acestora, fără a depăși vârsta de 23 de ani. În acest sens a prezentat un studiu comparat care cuprinde mai multe țări europene în care părinții sunt obligați să-și întrețină copilul major, dacă își continuă studiile, până la terminarea acestora.

9. În opinia sa, un copil major care este apt de muncă, dar își face studiile cu frecvență la zi, are nevoie de sprijin material și se află într-o situație similară cu un copil major inapt de muncă. În ambele cazuri copiii se află în

imposibilitatea de a dobândi autonomia financiară, fie din cauza unei particularități fiziologice, fie din lipsa posibilității de angajare în câmpul muncii, deoarece își continuă studiile. Autorul afirmă că este apt de muncă, însă nu se poate angaja după orele de studii, pentru că trebuie să-și pregătească temele. Astfel, acesta consideră că tatăl său ar fi obligat să-i achite pensia de întreținere până la absolvirea studiilor medii de specialitate.

10. Așadar, legislatorul a instituit un tratament diferențiat nejustificat în privința copiilor majori apti de muncă care își continuă studiile, lăsându-i fără dreptul de a pretinde întreținere de la părintele fără custodie.

11. Totodată, autorul face referire la existența unor reglementări similare care prevăd achitarea pensiei de urmaș și a despăgubirilor pentru pierderea întreținătorului copiilor majori care continuă studiile în instituții de învățământ de zi până la terminarea acestora fără a depăși vârsta de 23 de ani (a se vedea în acest sens articolul 25 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii).

12. Autorul susține că prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 4, 7, 8, 16, 20, 21, 25, 26, 28, 30, 35, 49, 50, 54 și 72 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul familiei, ține de competența Curții Constituționale.

15. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, Curtea constată că excepția este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă textul „copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material” din articolele 74 alin. (1) și 78 alin. (1) din Codul familiei, care reglementează obligația părinților de a întreține copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

17. Curtea observă că articolul 74 alin. (1) din Codul familiei a făcut obiect al controlului de constituționalitate în Decizia nr. 63 din 13 iunie 2024. Totuși, în jurisprudența sa, Curtea a menționat că verificarea anterioară a constituționalității normelor atacate nu constituie un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate al aceluiași prevederi din perspectiva altor critici de neconstituționalitate. Așadar, Curtea va verifica dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea (a se vedea DCC nr. 37 din 30 martie 2021, § 20; DCC nr. 82 din 18 iulie 2023, § 34).

18. Totodată, Curtea notează că articolul 78 alin. (1) din Codul familiei nu a constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate.

19. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă în care un copil major, apt de muncă, solicită încasarea pensiei de întreținere de la tatăl său. Deși obligația de întreținere reglementată de normele contestate vizează doar minorii și copiii majori inapți pentru muncă, autorul contestă

omisiunea legislativă de a reglementa obligația de întreținere a copilului major apt pentru muncă, care-și face studiile într-o instituție de învățământ. Astfel, pentru că eventuala declarare a neconstituționalității prevederilor contestate sub aspectul invocat în sesizare îi poate servi autorului sesizării, Curtea admite că acestea pot fi aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

20. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental invocat de autor.

21. Curtea reține că autorul sesizării a invocat articolele 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 4 (*drepturile și libertățile omului*), 7 (*Constituția, Lege Supremă*), 8 (*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*), 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 21 (*prezumpția nevinovăției*), 25 (*libertatea individuală și siguranța persoanei*), 26 (*dreptul la apărare*), 28 (*viața intimă, familială și privată*), 30 (*secretul corespondenței*), 35 (*dreptul la învățătură*), 49 (*protecția familiei și a copiilor orfani*), 50 (*ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) și 72 (*categoria de legi*) din Constituție.

22. Curtea observă că deși autorul susține incidența articolelor 1, 4, 7, 8, 20, 21, 25, 26, 28, 30, 49, 50 și 72 din Constituție acesta nu a argumentat caracterul contradictoriu al prevederilor contestate cu normele constituționale invocate. Examinarea unei astfel de sesizări ar însemna ca Curtea Constituțională să se substituie autorului ei în prezentarea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu. Prin urmare, sesizarea trebuie să fie motivată, să cuprindă obiectul și împrejurările pe care subiectul își bazează cerințele, să expună normele legale și argumentele care justifică faptul că prevederea contestată contravine Constituției, precum și legătura causală directă între norma contestată și argumentele invocate (a se vedea DCC nr. 51 din 2 mai 2023, § 15).

23. Referitor la incidența articolului 54 din Constituție, Curtea notează că acesta nu poate fi invocat de sine stătător. Pentru a fi incident, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței, Curtea poate aplica prevederile acestui articol (a se vedea HCC nr. 13 din 30 aprilie 2024, § 39).

24. Cu referire la incidența articolului 35 din Constituție, autorul a menționat că legislatorul a omis să prevadă obligația părinților de a întreține copiii majori care-și continuă studiile în instituții de învățământ de zi până la absolvirea acestora.

25. În acest sens, Curtea reiterează raționamentele sale din Decizia nr. 63 din 13 iunie 2024, în care a stabilit că dreptul la învățătură este asigurat prin: (1) învățământul general obligatoriu; (2) învățământul liceal și cel profesional; (3) învățământul superior, precum și alte forme de instruire și de perfecționare. Totodată, în conformitate cu articolul 35 alin. (7) din Constituție, învățământul liceal, profesional și superior de stat este egal accesibil tuturor, pe bază de merit (§ 24).

26. Curtea a statuat că prin învățământul general obligatoriu legislatorul a avut în vedere învățământul primar și gimnazial, căruia i-a acordat un regim juridic obligatoriu. Următoarele cicluri de învățământ (liceal, profesional și cel superior), așa cum rezultă din logica interpretării articolului 35 din Constituție, este accesibil tuturor pe bază de merit (a se vedea HCC nr. 7 din 16 februarie 2017, § 48).

27. Așadar, dreptul la învățătură garantat de articolul 35 din Constituție nu impune obligația părinților de a-și întreține copiii care au împlinit vârsta de 18 ani și își continuă studiile. O asemenea obligație nu poate fi dedusă, în mod rezonabil, pe baza articolului în discuție. Prin urmare, Curtea reține că articolul 35 din Constituție invocat de autor nu este incident în prezenta cauză, iar argumentele avansate de autor nu constituie critici de neconstituționalitate (DCC nr. 63 din 13 iunie 2024, § 26).

28. Totodată, în prezenta cauză autorul susține că norma în discuție instituie un tratament discriminatoriu în privința copiilor majori care sunt apți de muncă și care își fac studiile în instituțiile de învățământ. Curtea menționează că dispozițiile constituționale ale articolului 16 devin incidente numai atunci când se demonstrează existența unui tratament diferențiat, precum și în cazul în care tratamentul diferențiat contestat se referă la unul din drepturile fundamentale garantate de Constituție (a se vedea DCC nr. 26 din 16 februarie 2021, § 22).

29. În prezenta cauză, deși autorul excepției susține că există un tratament diferențiat aplicabil unor situații comparabile, acesta nu-și raportează critica la un drept fundamental. Curtea reiterează că principiul nediscriminării nu constituie o problemă de constituționalitate atât timp cât nu este afectat un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 12 din 16 iunie 2022, §22).

30. De asemenea, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că articolul 14 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, care protejează persoanele aflate în situații similare de orice discriminare în exercitarea drepturilor și libertăților garantate de Convenție, nu are o existență independentă. Articolul 14 din Convenție poate juca un rol autonom important prin completarea celorlalte dispoziții ale Convenției și ale Protocoalelor la aceasta (a se vedea *Emel Boyraz v. Turcia*, 2 decembrie 2014, § 40; *Costel Gaciu v. România*, 23 iunie 2015, § 47; *Fábián v. Ungaria*, 5 septembrie 2017, § 112).

31. Prin urmare, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „copii majori inapți de muncă care necesită sprijin material” conținut în articolele 74 alin. (1) și 78 alin. (1) din Codul familiei, ridicată de dl avocat Sergiu Coptu, în interesele dlui Ilia Priluțchi, în dosarul nr. 2-18067/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 24 octombrie 2024
DCC nr. 137
Dosarul nr. 108g/2024*